

jaren gemoeid zijn. Vele staten zijn thans reeds per vliegtuig onderzocht, gedeeltelijk federaal, gedeeltelijk door de staten zelf.

Reeds vele eikensoorten zijn op hun gevoeligheid voor „oak wilt” onderzocht en tot nu toe zijn geen resistente soorten gevonden. Ook *Quercus robur* is gevoelig voor deze ziekte.

Behalve de eik zijn een aantal andere soorten, behorende tot de Fagales, op hun gevoeligheid voor deze ziekte onderzocht. De onderzochte soorten, *Castanopsis* en *Lythocarpus*, bleken beide gevoelig te zijn, terwijl *Castanea mollissima* spontaan ziek werd. Dit laatste is bijzonder onaangenaam, daar deze Chinese kastanje ongevoelig is voor de „chestnut blight”. Men wilde deze soort gebruiken ter vervanging van de Amerikaanse kastanje of hem althans gebruiken om met de Amerikaanse kastanje te kruisen.

In het begin is gewezen op de analogie van de eiken-verwelking met de iepenziekte. Bij de iepen treden echter grote verschillen in gevoeligheid op tegenover de schimmel van de iepenziekte, zodat op resistentie geselecteerd kan worden. Bij de eikenverwelking is dit niet het geval.

Mochten in Nederland de boven beschreven symptomen bij de eik optreden, dan wordt ieder, die dit ontdekt, verzocht hier onmiddellijk opgave van te doen aan Mej. Dr J. C. Went, Laboratorium „Willie Commelin Scholten” te Baarn.

IETS OVER DE BOSBOUW AAN DE MOEZEL

[904 (43)]

door

J. VAN SOEST

Dank zij de medewerking van Prof. Dr R. Schober te Hann. Münden, die trouwens ook zelf van de partij was, had ik in Juni van dit jaar de gelegenheid een bezoek te brengen aan de houtvesterij Treis aan de Moezel. Behalve een paar opstanden van Amerikaanse eik, liet de beheerder, Forstmeister Schmiedebach, ons vooral de door hem toegepaste behandeling van de inlandse eik zien.

Het landschap bestaat uit een hoogvlakte met enkele diep ingesneden dalen, waarvan het Moezeldal het belangrijkste is. Terwijl het plateau een hoogte van omstreeks 400 m boven zee heeft, ligt het Moezeldal op nog geen 100 m hoogte, zodat de wanden van de dalen een verschil van rond 300 m overbruggen. Gewoonlijk geschiedt dat vrij plotseling, zodat de hellingen hier zeer steil zijn. Voor zover deze hellingen volop door de zon worden beschenen, zijn zij aan de wijnbouw dienstbaar

gemaakt, hetgeen een zeer moeizame arbeid vergt, die nauwelijks redelijk wordt beloond. Wanneer de hellingen niet geschikt zijn voor de wijnbouw (niet op de zon gelegen, te hoog in het gebergte), vindt men op de steilste gedeelten met een onvoldoende diepe verweringslaag eikenhakhout, dat daar de enige cultuurmogelijkheid biedt. Zijn de omstandigheden gunstiger, dan verschijnt het opgaand loofhout, terwijl tenslotte gedeelten de landbouw wordt beoefend.

Het gebied langs de Moezel is gekenmerkt door een behoorlijke vruchtbaarheid, daar men hier veelal te maken heeft met basisch verweringsmateriaal, met een zeer hoog leemgehalte. Evenwel bedraagt de hoeveelheid neerslag in dit op zichzelf reeds warme gebied slechts ongeveer 400 mm per jaar, zodat de vochtvoorziening de begrenzende factor voor de bosbouw vormt. Vandaar, dat hier eik en beuk de van nature aanwezige soorten zijn.

De eik is hier de heersende boomsoort en de beuk vormt veelal de ondergroei. Van de beide soorten treft men hier welhaast uitsluitend de wintereik' aan, die in het algemeen een goede stamvorm uit. Door de grotere vruchtbaarheid (rond tweede boniteit) en mede dank zij een wat krachtiger wijze van dunning dan men gewoonlijk in Duitsland aantreft, kan de eik in ongeveer 150 jaar een diameter van 60 cm bereiken. Dit is voor het fineerhout, dat het belangrijkste eindproduct vormt, voldoende. Wel krijgt men bij deze korte omloop, ten gevolge van de ruimere stand, een kortere werkhoutlengte dan in de Spessart, doch dit bezwaar weegt ruimschoots op tegen het grote voordeel, dat men hier twee omlopen heeft tegenover één in de Spessart. Men dient natuurlijk wel te bedenken, dat de behandeling niet uitsluitend een gevolg van de sterkere dunning is, doch evenzeer van het verschil in groeiplaats, daar de Spessart in het algemeen niet boven de derde boniteit uitkomt. Trouwens ook ginds tracht men door een geringe vergroting van de jaarringbreedte de omloop althans tot bijvoorbeeld 250 jaar te verkorten.

De prijzen, die men ter plaatse voor dit hout krijgt zijn zeer aantrekkelijk. Mede doordat de voor de fineerindustrie bestemde stamstukken geen grotere lengte dan ongeveer 1,8 m behoeven te bezitten, speelt de rechtheid van de gehele boomstam niet zo'n doorslaggevende rol als bijvoorbeeld bij paalhout. Vandaar dat de dikwijls toch iets gebogen stammen van de wintereik desondanks graag worden geaccepteerd. De prijzen die men thans voor dit hout betaalt, belopen ongeveer 1600 DM per m³, hetgeen zeer goed mag worden genoemd.

De beuk speelt in deze opstanden in hoofdzaak een verzorgende rol. Zij voorkomt het vormen van waterloten aan de eiken, die door de sterke dunning vooral op latere leeftijd tamelijk ruim komen te staan. Bovendien mag men aannemen, dat de beuk een eventuele vermindering van de aanwas, welke door het ruim stellen van de eiken in de hoofdstand zou kunnen optreden, volledig compenseert.

In deze houtvesterij, welke is samengesteld uit het bosbezit van 21 verschillende gemeenten + nog een paar honderd ha van de staat, zagen wij ook nog enkele opstanden van Amerikaanse eik. Dat de groei van deze boomsoort op de vruchtbare verweringsgronden langs de Moezel het voortreffelijk doet, behoeft ons nauwelijks te verbazen. Een hoogte

van ruim 20 m en een gemiddelde diameter van rond 20 cm werd hier in omstreeks 40 jaar bereikt, waardoor de prestaties van de inlandse eik wel in zeer ruime mate worden overtroffen. Hier is dan ook sprake van een eerste boniteit Amerikaanse eik, volgens de (nog niet gepubliceerde) opbrengstonderzoekingen van Dr F. Bauer, Hann. Münden.

Doch ook in Nederland kan men onder gunstige omstandigheden een dergelijke groeiprestatie verwachten. Het proefperk AE 1 van het Bosbouwproefstation T.N.O., op het landgoed Middachten, vertoont cijfers, die met de in Treis aangetroffen opstanden goed overeenkomen en valt eveneens in de eerste boniteit. Ditzelfde geldt voor de proefperken AE 22 (landgoed De Rips, De Rips) en AE 23 (Buskersbos, Winterswijk).

Op onze beste bosgronden is dus een groei van de Amerikaanse eik mogelijk, die niet onderdoet voor de ontwikkeling in het buitenland onder eveneens uitgesproken gunstige omstandigheden. Waarom zou het in Nederland dan ook niet mogelijk zijn soortgelijke resultaten te bereiken met de inlandse eik als men in het buitenland daarmee weet te verkrijgen?

Het belangrijkste verschilpunt tussen de Amerikaanse eikenopstanden van Treis en die van Middachten is gelegen in de wijze van aanleg. Terwijl Middachten is geplant in menging met fijnspar, zijn de opstanden in Treis door zaaiing ontstaan. Het aantal bomen per ha is in het tweede geval niet alleen van oorsprong veel hoger geweest, doch overtreft tengevolge van een ernstige dunningsachterstand dat van Middachten thans nog in belangrijke mate. (In Treis nog omstreeks 2500 per ha, op Middachten is het aantal bomen per ha door geregelde dunningen, waarbij ook de fijnspar inmiddels geheel is verdwenen, reeds tot onder 500 gedaald).

Het dunningshout kan in het bezochte gebied overigens tegen een redelijke prijs (ik meen dat men mij een bedrag noemde van ongeveer f 35 per m³ op de plaats van velling) als lang mijnhout worden verkocht. Deze prijs bedraagt ongeveer de helft van hetgeen men thans in Duitsland voor mijnhout van groveden kan maken, zodat onze mijnhoutprijzen hierbij wel zeer ongunstig afsteken.
